

## LIMITELE RĂSPUNDERII PENALE PENTRU INFECȚIILE NOSOCOMIALE

Lilia GÎRLA

CZU: 343.347.2

[liliagyrla@gmail.com](mailto:liliagyrla@gmail.com)

Acest studiu științific constituie o cercetare interdisciplinară implicând rezultatele științifice de ultimă oră din jurisprudență (drept penal, drept medical), precum și științe medicale (medicină legală, epidemiologie, microbiologie).

Ce prezintă infecțiile nosocomiale și de ce ele generează probleme juridico-penale? Conform științei medicale, *infecțiile nosocomiale* – infecții asociate asistenței medicale [1, p.39]. Astfel, autorii M.Licker, E.Hogea, M.Crăciunescu et al. arată că *infecția nosocomială sau asociată asistentei medicale este infecția contractată în spital, sau în alte unități sanitare cu paturi și se referă la orice boală datorată microorganismelor, care poate fi recunoscută clinic sau microbiologic și care afectează fie bolnavul (datorită internării lui în spital, sau îngrijirilor primite), fie personalul medical (datorită activității sale), indiferent dacă simptomele bolii apar sau nu în timp ce persoana respectivă se află în spital* [1, p.94]. Infecția nosocomială poate evolua sub forme sporadice sau sub forma unor izbucniri epidemice, uneori cu evoluție foarte gravă [1, p.94]. O definiție asemănătoare o întâlnim în *Ghidul de supraveghere și control în infecțiile nosocomiale*, conform căreia *infecția nosocomială (infecție intraspitalicească) constituie orice maladie (stare) infecțioasă care afectează pacientul ca rezultat al spitalizării sau adresării după asistență medicală, sau maladie infecțioasă care afectează lucrătorul medical al instituției curativ-profilactice ca urmare a îndeplinirii obligațiilor funcționale, indiferent de momentul apariției simptomatologiei, în spital sau după externare, în limitele perioadei de incubație* [2, p.7-8]. Potrivit *Ghidului de control și de prevenire a infecției în spital* (România, Brașov) se precizează că *trebuie considerate nosocomiale și infecțiile dobândite în spital dar diagnosticate după ieșirea din spital* [3]. Pentru ca o infecție să fie dovedită ca nosocomială, trebuie să nu

existe dovadă că infecția era prezentă sau în incubajie în momentul internării în spital.

Conform datelor medicale, cele mai prevalente sunt infecțiile de tract urinar (mai ales la pacienții cateterizați, tratamentul acestora este dificil, deoarece tulpinile de spital sunt în general multirezistente la antibiotice [1, p.56]), urmate de infecții respiratorii (cele mai frecvente sunt *pneumoniile*), infecții postoperatorii (*infecții de plagă*), infecții gastro-intestinale, septicemii/bacteriemii și altele (spre exemplu, complicațiile postinjecție de ordin local sau de ordin general) [4, p.7]. După autorii români D. Rusu, G.G. Rusu și R. Bulicrea, cu toate progresele făcute în chirurgia modernă, infecțiile nosocomiale postoperatorii continuă să ocupe un loc central între complicațiile care apar după intervențiile chirurgicale de orice tip, conducând la creșterea substanțială a morbidității și, probabil, a mortalității la pacienții operați, precum și a costurilor totale de spitalizare [5, p.35].

Riscurile pentru infecția nosocomială includ: *starea biologică a persoanei îngrijite* (vârsta, supraponderalitate, subnutriție, alcoolism, fumat etc.); *numărul și durata intervențiilor și investigațiilor invazive recente sau actuale* (intubație, respirație asistată, cateterism uretrovezical, medicația etc.); *pregătirea profesională a personalului medical; întreținerea condițiilor de igienă din mediul de acordare al îngrijirilor și al spațiilor conexe etc.; cunostințele profesionale și comportamentul adecvat.*

Obiectul discuțiilor juridico-penale îl formează categoria de infecții nosocomiale care pot fi evitate în cazul respectării condițiilor sanitar-igienice și epidemiologice. Astfel, din punct de vedere juridico-penal trebuie de subliniat că omisiunea de a-și efectua igiena mâinilor în conformitate cu standardele sanitaro-epidemiologice constituie încălcarea regulilor și metodelor de acordare a asistenței medicale, în special, încălcarea regulilor de antisepsie. Prin urmare, semnele de malpraxis vor fi prezente în cazul nerespectării unor proceduri sau manopere/tehnici de protecție, disponibile și eficiente, pentru prevenirea infecției la locul de muncă.

Infecțiile cad sub categoria infecțiilor nosocomiale în următoarele cazuri: 1) au fost prezente la admiterea bolnavului în spital sau

infecțiile care apar ca o complicație sau exacerbare a unei infecții anterior semnalate sau dacă etiologia dovedită a infecției care apare în timpul spitalizării este identică cu o infecție dovedită anterior admiterii în spital [6]; 2) infecțiile transplacentare ale nou născutului care se manifestă clinic sau sunt identificate în primele 48-72 de ore de la naștere (*herpes simplex*, toxoplasmoza, rubeola congenitală, citomegalia, sifilisul congenital etc.) sau dacă este posibilă transmiterea infecției *in-utero* sau *intra-partum* prin infecția dovedită a gravidei sau parturientei (de ex., infecția HIV, Hepatita C etc); 3) colonizare microbiană identificată fără nicio manifestare clinică sau sindromul inflamator tegumentar sau al mucoaselor cauzat prin agenți chimici sau toxici; 4) infecțiile personalului medico-sanitar – boli infecțioase curente sau cu frecvență în comunitate, dar nu sunt recunoscute la nivelul persoanelor îngrijite în unitate sau cele care apar ca urmare dovedită, a nerespectării unor proceduri sau manopere/tehnici de protecție, disponibile și eficiente, pentru prevenirea infecției la locul de muncă.

În acest context, din perspectiva evoluției legislației extrapenale, reprezintă interes conținutul Ordinului Ministerului Sănătății nr.140 din 30.04.1998 *despre perfecționarea măsurilor de combatere și profilaxie a infecțiilor nosocomiale* (abrogat prin Ordinul Ministerului Sănătății R. Moldova nr.51 din 16.02.2009), care prevedea unele criterii de definire, clasificare și particularitățile epidemiologice ale infecțiilor nosocomiale, atribuțiile personalului medical în prevenirea și controlul infecțiilor nosocomiale, cât și înregistrarea și declararea obligatorie a tuturor infecțiilor nosocomiale, precum și examinarea detaliată a fiecărui caz de infecții nosocomiale, cât și tragerea la răspundere administrativă sau penală a instituției (specialistului) care a admis cazul. Spre deosebire de predecesorul său, Ordinul Ministerului Sănătății R. Moldova nr.51 din 16.02.2009 *cu privire la supravegherea și controlul infecțiilor nosocomiale* [7] deja evită identificarea concretă a măsurilor juridice ce pot fi luate în cazul răspândirii infecțiilor nosocomiale.

Cu toate acestea, Ordinul Ministerului Sănătății al României nr.916/2006 *privind aprobarea Normelor de supraveghere, prevenire și control al infecțiilor nosocomiale în unitățile sanitare* [8], prevede că orice daună adusă pacienților prin nerespectarea prevederilor sale

sau a normativelor profesionale privind asigurarea calității îngrijirilor medicale acordate pacienților în scopul prevenirii infecțiilor nosocomiale atrage responsabilitatea individuală sau, după caz, instituțională. Observăm că acest act normativ subordonat legii conține posibilitatea răspunderii juridice individuale (a lucrătorului medical) dar cât și a celei instituționale (a instituției sanitar-medicale (publice sau private) care acordă servicii medicale). În scopul asigurării transparenței, previzibilității și clarității legislației extrapenale a Republicii Moldova în materia asigurării controlului și supravegherii infecțiilor nosocomiale, propunem introducerea unei prevederi similare la nivel de act normativ subordonat legii: „*orice daună adusă pacienților prin nerespectarea prevederilor sale sau a normativelor profesionale privind asigurarea calității îngrijirilor medicale acordate pacienților în scopul prevenirii infecțiilor nosocomiale atrage responsabilitatea individuală sau, după caz, instituțională*”.

În opinia noastră, răspunderea penală a lucrătorului medical pentru infecție nosocomială va surveni doar în cazul în care se va stabili că acesta a manifestat intenție sau imprudență față de nerespectarea regulilor și metodelor de acordare a asistenței medicale, și imprudență față de urmările prejudiciabile survenite, iar contaminarea cu această infecție se află în legătura de cauzalitate directă cu acțiunea sau inacțiunea acestui lucrător medical. În cazul în care lucrătorul medical va manifesta atitudine intenționată (fie intenție directă, fie indirectă) față de urmările survenite (prejudicierea gravă a sănătății sau decesul victimei), cele săvârșite constituie infracțiune intenționată contra vieții sau sănătății persoanei, unde contaminarea intraspitalicească cu o boală contagioasă va constitui metoda infracțiunii intenționate.

#### **Referințe:**

1. LICKER, M., HOGEA, E., CRĂCIUNESCU, M. et al. *Microbiologie specială: îndreptar de lucrări practice*. Timișoara: „Victor Babeș”, 2019. 118 p. ISBN 978-606-786-115-0.
2. Ghidul de supraveghere și control în infecțiile nosocomiale. Coord. șt.: V. PRISACARI. Chișinău: Elena-V.I.SRL, 2008. 248 p. ISBN 978-9975-106-19-1.
3. *Ghid de control și de prevenire a infecției în spital*. Anul 2014. România: Consiliul județean Brașov. Spitalul de Pneumoftiziologie Brașov.

- [Disponibil: <http://pneumologie.ro/documents/GHIDINPNEUMO2014final.pdf> (Accesat: 20.06.2020)]
4. *Siguranța injecțiilor: Ghid practic*. Chișinău: Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Centrul Național de Sănătate Publică, Ministerul Sănătății al Republicii Moldova, 2015. 38 p. [Disponibil: [http://www.crdm.md/images/ups/medic/Ghid\\_Siguranta\\_injecțiilor.pdf](http://www.crdm.md/images/ups/medic/Ghid_Siguranta_injecțiilor.pdf) (Accesat: 20.06.2020)]
  5. RUSU, D., RUSU, G.G., BULICREA, R. Infecțiile nosocomiale postoperatorii: incidență și costuri suplimentare. În: *AMT (Sănătatea publică și management sanitar)*, vol. II, nr. 3, 2013, pp.34-37.
  6. *Soluționarea cazurilor de infecții nosocomiale în spital*. Exemplu practic. [Disponibil: <http://www.pneumo-iasi.ro/legislatie/07-scins.pdf> (Accesat: 20.06.2020)]
  7. Ordinul Ministerului Sănătății R. Moldova nr.51 din 16.02.2009 *cu privire la supravegherea și controlul infecțiilor nosocomiale*. [Disponibil: <http://89-32.227.76/files/3541-3485-Document2.pdf> (Accesat: 20.06.2020)]
  8. *Monitorul Oficial al României*, 2006, nr.759.